

Sygn. akt VI ACa 559/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie

Przewodniczący – Sędzia   Beata Waś

Sędziowie: Małgorzata Borkowska (spr.)

Małgorzata Kuracka

Protokolant: prot. sąd.   Patryk Pałka

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2019r. na rozprawie w Warszawie
sprawy z powództwa ...

przeciwko Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w
Polsce z siedzibą w Warszawie

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 maja 2018 r, sygn. akt
XXV C 362/17

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy
sto złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

Beata Waś

Małgorzata Borkowska

Małgorzata Kuracka

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 lutego 2017r. ... wniesli o zasądzenie od Raiffeisen Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na ich rzecz solidarnie kwoty 299.877,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że zawarli z pozwanym trzy umowy o kredyt hipoteczny. Pierwsza z umów została zawarta w dniu 14 listopada 2006r., zgodnie z tą umową pozwany zobowiązał się do oddania do dyspozycji powodów bliżej nieokreślonej kwoty w złotych, która stanowi równowartość kwoty w wysokości 316.091,46 CHF. Powodom wypłacono kwotę w wysokości 738.200,00 zł. Powodowie podnieśli, że nie zostali poinformowani o skali ryzyka, z którą wiąże się denominacja kredytu. Do zawarcia dwóch kolejnych umów o kredyt hipoteczny doszło między stronami w dniu 19 lutego 2008 r. Umowa kredytowa o nr ... indeksowana do CHF, opiewała na kwotę kredytu 338.000,00 zł, przeznaczoną na dowolny cel konsumpcyjny, zaś umowa kredytowa nr ... indeksowana do CHF, opiewała na kwotę kredytu 300.000 zł przeznaczoną na zakup domu na rynku pierwotnym oraz na koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu, spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych. Również co do tych umów powodowie podnieśli, że nie zostali poinformowani o skali ryzyka, z którą wiąże się indeksacja kredytu, zaś kurs kupna i sprzedaży był przez pozwanego ustalany w sposób całkowicie dowolny.

Zdaniem powodów po ich stronie powstała nadpłata w bieżącej spłacie kredytów w łącznej wysokości 299.877,61 zł tj.: z tytułu nadpłaty z umowy kredytowej nr ... w wysokości 142.198,94 zł (stan na dzień 16 stycznia 2017r.), z tytułu nadpłaty z umowy kredytowej nr ... w wysokości 96.651,61 zł (stan na dzień 12 stycznia 2017r.) oraz z tytułu nadpłaty z umowy kredytowej nr ... w wysokości 61.027,06 zł (stan na dzień 5 stycznia 2017r.).

Strona powodowa wskazała, że żądanie pozwu jest uzasadnione twierdzeniem o nie zawarciu umów kredytowych, a to ze względu na dowolność polegającą na nieokreślenie w nich elementu koniecznego umowy kredytu, jakim jest wypłacana i spłacana kwota kredytu (art. 69 ust. 1 pr. bank.). Ewentualnie, na wypadek uznania przez sąd, że strony uzgodniły kwoty kredytu, powodowie podnieśli zarzut częściowej bezskuteczności umów kredytowych w zakresie klauzul walutowych przy pozostawieniu w mocy umów w pozostałym zakresie (art. 385 ' § 2 k.c.).

Zdaniem powodów kwota żądania pozwu, wyliczona szczegółowo przez powodów jest należna zarówno w przypadku przyjęcia przez sąd twierdzenia postawionego na pierwszym miejscu, jak również twierdzenia ewentualnego. W pierwszym przypadku, roszczenie powodów o zwrot całości wpłat przewyższa znacznie kwotę żądania pozwu, a więc kwota żądania pozwu zawiera się w roszczeniu powodów. W drugim przypadku, roszczenie powodów o zwrot części wpłat odpowiada dokładnie kwocie żądania pozwu.

W odpowiedzi na pozew Raiffeisen Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej w kwocie 68 zł.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że niezasadne są twierdzenia powodów o dowolności w ustalaniu wysokości zobowiązań powodów przez pozwanego, gdyż po pierwsze takie sytuacje nie mogły mieć i nie miały miejsca, a po drugie powodowie w sposób świadomy, dobrowolny i jednoznaczny oparli swoje zobowiązanie na czynnikach zmiennych, jakim jest kurs waluty obcej i to właśnie zmiany kursowe wywierały wpływ na zobowiązanie powodów. Pozwany ustalając kurs wymiany walut musi kierować się szeregiem obiektywnych czynników. Pozwany zauważył, że powodowie zostali należycie i to kilkakrotnie poinformowani o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu walutowego. Tym samym nieprawdziwe są twierdzenia powodów, że nie zostali oni poinformowani o ryzyku związanym z kredytami indeksowanymi do waluty obcej.

Pozwany zauważył również, że powodowie zawarli 7 kwietnia 2011r. aneksy do wszystkich trzech umów, w związku z czym zobowiązania z umowy nr 1 i z umowy nr 2 od maja 2011, a zobowiązania z umowy nr 3 od kwietnia 2011r. powodowie spłacali bezpośrednio w CHF. Bank podniósł także, że stosowany przez niego mechanizm

ustalania kursów jest identyczny, jak ten stosowany przez inne banki komercyjne, jest kursem rynkowym i pozostaje w korelacji ze średnim kursem publikowanym przez NBP

Odnosząc się do zarzutu abuzywności klauzul indeksacyjnych postawionego przez powodów, pozwany podniósł, że umowy zawarte z powodami oraz indeksacja kwoty kredytu była indywidualnie ustalana pomiędzy powodami a pozwanym. To powodowie wystąpili we wniosku kredytowym o kredyt w CHF, a nie kredyt złotówkowy. Jako walutę wnioskowanego kredytu wskazali CHF. Pozwany bank udzielił zaś kredytu w odpowiedzi na tak sformułowany wniosek.

Po drugie kwestionowane przez powodów klauzule nie określają interesów powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, ani nie narusza ich interesów, gdyż m.in. kształtują określony produkt finansowy umożliwiający powodom korzystanie z preferencyjnych warunków (oprocentowanie stawką LIBOR) oraz nakłada równomiernie na strony kwestie związane ze zmianami wartości waluty obcej w czasie obowiązywania zawartych umów.

Po trzecie, pozwany nie określa tabeli kursowej w sposób dowolny i arbitralny, a kurs zakupu/sprzedazy CHF w tabelach kursowych pozwanego zawsze odpowiadał wartościom rynkowym (co było zgodne z intencją stron).

Po czwarte, zgodnie licznym orzecznictwem kontrola abuzywności w zakresie wskazanym przez powodów została wyłączona poprzez wprowadzenie noweli w zakresie niespłaconej części umów, natomiast w zakresie części spłaconej, nawet zakładając niejasny system przeliczeń (czemu pozwany zaprzecza), to ewentualnie abuzywny charakter tych postanowień został wyeliminowany. Dodatkowo należy wskazać, że w związku z tym, że w pozwanym banku już od lipca 2009 r. istniała możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w CHF, ewentualne roszczenie może dotyczyć jedynie okresu do tego momentu. Strona pozwana zgłosiła również zarzut przedawnienia roszczeń podnoszonych przez powodów.

Wyrokiem z dnia 18 maja 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od Raiffeisen Bank Polska S.A. w Warszawie na rzecz ... kwotę 299.877,61 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 marca 2017 r. do dnia zapłaty, oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów 17.811,55 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

... jako małżonkowie objęci ustrojem wspólności majątkowej zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku trzy umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej.

W dniu 3 października 2006 r. powodowie złożyli w EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, wniosek o kredyt hipoteczny na kwotę 740.000 zł w walucie CHF. Powodowie złożyli oświadczenie, w którym podali, że zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej, że znane im są postanowienia „Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej; że zostali poinformowani, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku. Oświadczyli także, że są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniem kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu oraz że kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w ww. regulaminie, w związku z wypłatą kredytu w złotych mogą pojawić się różnice kursowe, a w przypadku niedoboru wypłaconych środków jest zobowiązany do ich pokrycia, zgodnie z postanowieniami ww. umowy; saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w ww. regulaminie; prowizja od udzielenia kredytu, obliczana na podstawie kwoty kredytu w walucie obcej na zasadach opisanych w ww. Regulaminie, wyrażona jest docelowo w złotych.

W dniu 14 listopada 2006r. została zawarta umowa o kredyt hipoteczny nr ... pomiędzy EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie a ... . Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w przedmiotowej umowie, zaś kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i regulaminie oraz zwrotu kwoty

wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie (§ 1 pkt 1 umowy).

W § 2 przedmiotowej umowy strony ustaliły, że kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, która stanowi równowartość kwoty w wysokości 316.091,46 CHF. Obliczenie równowartości w złotych następuje według zasad opisanych w regulaminie. Kredyt przeznaczony miał być na nabycie prawa własności do lokalu mieszkalnego budowanego przez developera. Kwota kredytu obejmowała koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu i/lub celem kredytu. Przedmiot finansowania stanowiła nieruchomość w Krakowie, ul. ... oraz nieruchomość w Krakowie, ul. ... . Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy.

Zgodnie z § 3 umowy kredyt oprocentowany został według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 3,54000% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 1,65 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w regulaminie.

W myśl § 4 bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji określonych w taryfie oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG. Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany wysokości opłat i prowizji w sytuacjach określonych w regulaminie. Bank miał informować klienta o zmianach wysokości opłat i prowizji w sposób określony w regulaminie.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy strony ustanowiły zabezpieczenie w postaci pierwszej łącznej hipoteki kaucyjnej do kwoty stanowiącej równowartość w złotych 200% kwoty kredytu obliczonej na podstawie kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w dniu sporządzenia oświadczenia banku o udzieleniu kredytu na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowioną na rzecz banku na nieruchomościach w Krakowie, ul. ... oraz nieruchomości w Krakowie, ... oraz cesję praw na rzecz banku z polisy ubezpieczenia ww.

nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych (§ 7 pkt 1 umowy) (*Umowa o kredyt hipoteczny z dnia 14 listopada 2006r.- k. 41-45*).

Załącznik do ww. umowy stanowiło oświadczenie powodów, że w związku z zawarciem umowy o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowe. W związku zawarciem umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej powodowie oświadczyli również, że zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej; będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej; znane im są postanowienia umowy o kredyt hipoteczny oraz „Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej; zostali poinformowani, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku; są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt; ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu; kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie; w związku z wypłatą kredytu w złotych mogą pojawić się różnice kursowe, a w przypadku niedoboru wypłaconych środków jest zobowiązany do ich pokrycia, zgodnie z postanowieniami ww. umowy: saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie; prowizja od udzielenia kredytu, obliczana na podstawie kwoty kredytu w walucie obcej na zasadach opisanych w ww. Regulaminie, wyrażona jest docelowo w złotych (*Oświadczenie kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką z 14.11.2006r.- k. 266*).

„Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” stanowił integralną część umowy kredytu (§ 1 pkt 2 umowy).

Zgodnie z § 2 pkt 2 regulaminu kredyt indeksowany do waluty obcej to kredyt oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs

waluty obcej do złotych, według tabeli. Tabela zaś to tabela kursów walut obcych obowiązująca w banku (§ 2 pkt 12 regulaminu).

W myśl § 4 pkt 1 kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, że wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W takim przypadku kwota kredytu w umowie zostaje ustalona w walucie obcej na podstawie kursu kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w dniu sporządzenia umowy.

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz (§ 7 pkt 4 regulaminu).

Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

- 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w umowie, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;
- 2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 pkt 2 regulaminu).

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji (§ 13 pkt 7 regulaminu).

Zgodnie z § 23 regulaminu, bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu. W takim przypadku przesyła on kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorca w tym terminie złoży pisemne wypowiedzenie umowy (*Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG- k. 46-52*).

W oświadczeniu o ustanowieniu hipoteki powodowie oświadczyli, że przedmiotem umowy o kredyt hipoteczny jest kredyt indeksowany do waluty obcej w wysokości 316.091,46 CHF, którego równowartość na dzień sporządzenia ww. umowy wynosi 738.200,00 zł i dla zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowili hipotekę kaucyjną w wysokości 200% tej kwoty (*Oświadczenie kredytobiorcy o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej- k. 55*).

Powodowie upoważnili pozwany bank do obciążania ich rachunku kwotami na pokrycie zobowiązań wobec banku z tytułu kredytu, odsetek, prowizji, opłat, składek z tytułu ubezpieczeń, do których kredytobiorca przystępuje za pośrednictwem banku w związku z postanowieniami umowy oraz innych kosztów związanych z umową, w terminach ich wymagalności wynikających z umowy. (*Pełnomocnictwo dla banku udzielone przez powodów- k. 53-54*).

W dniu 25 stycznia 2008r. ... złożyli w EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie, dwa wnioski o kredyty hipoteczne. Pierwszy z nich był na kwotę 300.000 zł w walucie CHF na zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym: 30.000 zł, na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku: 120.000 zł oraz na spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych: 150.000 zł. Drugi wniosek był na kwotę 338.000 zł w walucie CHF na spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych.

Powodowie złożyli oświadczenia, w którym podali, że zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej, że znane im są postanowienia „Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej; że zostali poinformowani, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku. Oświadczyli także, że są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu oraz że kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w ww. regulaminie; saldo

zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w ww. regulaminie (*Oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej z 25.01.2008r.- k. 272 i 281*).

W dniu 20 lutego 2008 r. zostały zawarte dwie umowy o kredyt hipoteczny nr ... pomiędzy EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie a ... . Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w przedmiotowej umowie, zaś kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i regulaminie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie (*§ 1 pkt 1 umowy*).

W umowie nr ... strony ustaliły, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w wysokości 338.000 zł. Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Kredyt przeznaczony miał być na dowolny cel konsumpcyjny. Okres kredytowania wynosił 300 miesięcy. Kredytobiorca zobowiązał się do zapłaty prowizji od udzielenia kredytu w wysokości 2.704,00 zł (*§2 umowy*).

Zgodnie z § 3 umowy kredyt oprocentowany został według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 5,65667% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 2,89 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w regulaminie.

W myśl § 4 bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji określonych w taryfie oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG. Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany wysokości opłat i prowizji w sytuacjach określonych w regulaminie. Bank miał informować klienta o zmianach wysokości opłat i prowizji w sposób określony w regulaminie.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy strony ustanowiły zabezpieczenie w postaci hipoteki kaucyjnej do kwoty 676.000 zł na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowioną na rzecz banku na

nieruchomości w Krakowie, ul. ... oraz cesję praw na rzecz banku z polisy ubezpieczenia ww. nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych (§ 7 pkt 1 umowy) (*Umowa o kredyt hipoteczny z dnia 20 lutego 2008r., nr ...- k. 60-64*).

W umowie nr ... strony ustaliły, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w wysokości 300.000 zł. Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Kredyt przeznaczony miał być na zakup domu na rynku pierwotnym, koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu, spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych. Okres kredytowania wynosił 420 miesięcy. Kredytobiorca zobowiązał się do zapłaty prowizji od udzielenia kredytu w wysokości 2.400 zł. Przedmiot finansowania stanowiła własność nieruchomości w Krakowie, ul. ..., odrębna własność lokalu w Krakowie, ul. ... oraz odrębna własność lokalu w Krakowie, ul. ... (§2 umowy).

Zgodnie z § 3 umowy kredyt oprocentowany został według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,71667% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 1,95 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdowały się w regulaminie.

W myśl § 4 bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji określonych w cenniku oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych Polbank EFG. Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany wysokości opłat i prowizji w sytuacjach określonych w regulaminie. Bank miał informować klienta o zmianach wysokości opłat i prowizji w sposób określony w regulaminie.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy strony ustanowiły zabezpieczenie w postaci pierwszej hipoteki kaucyjnej do kwoty 600.000 zł na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowioną na rzecz banku na własności nieruchomości położonej w Krakowie, ul. ... oraz cesję praw na rzecz banku z polisy ubezpieczenia ww. nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych (§ 7 pkt 1 umowy) (*Umowa o kredyt hipoteczny z dnia z dnia 20 lutego 2008r., nr ...- k. 81-86*).

Załącznik do ww. umów stanowiło oświadczenie powodów, że w związku z zawarciem umowy o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej. W związku zawarciem umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej powodowie oświadczyli również, że zostali zapoznani przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej; będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej; znane im są postanowienia umowy o kredyt hipoteczny oraz „Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej; zostali poinformowani, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku; są świadomi, że ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt; ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu; kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie; saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w ww. Regulaminie (*Oświadczenie kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką z 20.02.2008r.- k. 274*).

„Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG” stanowi integralną część powyższych umów kredytu (*§ 1 pkt 2 umowy*).

Zgodnie z § 2 pkt 2 regulaminu kredyt indeksowany do waluty obcej to kredyt oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według tabeli. Tabela zaś to tabela kursów walut obcych obowiązująca w banku (*§ 2 pkt 12 regulaminu*).

W myśl § 4 pkt 1 kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, że wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą

obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz (§ 7 pkt 4 regulaminu).

Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w umowie, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;

2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 pkt 2 regulaminu).

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji (§ 13 pkt 7 regulaminu).

Zgodnie z § 23 regulaminu, bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu. W takim przypadku przesyła on kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorca w tym terminie złoży pisemne wypowiedzenie umowy (*Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez Polbank EFG- k. 65-73 i 87-95*).

W oświadczeniach o ustanowieniu hipoteki powodowie oświadczyli, że przedmiotem umowy o kredyt hipoteczny nr ... jest kredyt indeksowany do waluty obcej w wysokości 338.000 zł i dla zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowili hipotekę kaucyjną do kwoty 676.000 zł, zaś przedmiotem umowy o kredyt hipoteczny nr ... jest kredyt indeksowany do waluty obcej w wysokości 300.000 zł i dla zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowili hipotekę kaucyjną do kwoty 600.000 zł (*Oświadczenie kredytobiorcy o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej- k. 76 i 98*).

Powodowie upoważnili pozwany bank do obciążania ich rachunku kwotami na pokrycie zobowiązań wobec banku z tytułu kredytu, odsetek, prowizji, opłat, składek z tytułu ubezpieczeń, do których kredytobiorca przystępuje za pośrednictwem banku w

związku z postanowieniami umowy oraz innych kosztów związanych z umową, w terminach ich wymagalności wynikających z umowy.

Wszystkie w/w umowy o kredyt hipoteczny zostały zawarte przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Postanowienia umów dotyczące mechanizmu indeksacji nie były indywidualnie uzgadniane między stronami. Kredytobiorcy zawarli te umowy jako konsumenci celem zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

W dniu 7 kwietnia 2011 r. strony zawarły aneksy nr 1 do wszystkich trzech w/w umów kredytu, na podstawie których ustaliły zmianę sposobu spłaty kredytów w ten sposób, że spłata kredytów będzie następowała w walucie obcej CHF (k. 438 i nast. – aneksy).

W dniu 19 września 2011r. we wszystkie prawa i obowiązki EFG Eurobank Ergasias S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, na podstawie art. 42e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe wstąpił Polbank EFG S.A. Następnie z dniem 31 grudnia 2012r. Raiffeisen Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie połączył się zgodnie z art. 124 ustawy Prawo bankowe oraz w trybie ustawy Kodeks spółek handlowych z Polbank EFG S.A. Wskutek niniejszego połączenia nastąpiło przeniesienie całego majątku Polbank EFG S.A. jako banku przejmowanego na rzecz Raiffeisen Bank Polska S.A. jako banku przejmującego (*okoliczność bezsporna*).

Pismem z dnia 9 lutego 2017r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty stanowiącej przedmiot niniejszego sporu w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego pisma.. Pismo to zostało doręczone pozwanemu w dniu 13 lutego 2017 r. (k. 137).

Począwszy od dnia zawarcia umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. nr ... do dnia 16 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat kredytowych uiścili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 492.075,31 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 612 v., k. 641).

W okresie od dnia zawarcia umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. nr ... do dnia 16 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 339.449,61 zł (opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 641).

Począwszy od dnia zawarcia umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 12 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat kredytowych uiszcili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 272.887,05 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 613, k. 642 v.).

W okresie od dnia zawarcia przedmiotowej umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 12 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 176.242,47 zł (opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 642 v.).

Począwszy od dnia zawarcia przedmiotowej umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 5 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat kredytowych uiszcili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 172.543,53 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 613 v., k. 644).

W okresie od dnia zawarcia przedmiotowej umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 5 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 111.525,09 zł (opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 644).

Sąd I instancji uwzględnił powództwo w całości, w oparciu o bezskuteczność niektórych klauzul umownych prowadzącej do stanu uiszczenia przez powodów jako kredytobiorców na rzecz pozwanego jako kredytodawcy kwoty wyższej niż kwota należna z tytułu umów kredytu. Sąd przyjął, że umowy kredytu są ważnymi czynnościami prawnymi, kredyty hipoteczne udzielone na podstawie tych umów były kredytami złotowymi, a jedynie indeksowanymi do waluty obcej - franka szwajcarskiego, postanowienia umowne w zakresie mechanizmu indeksacji są bezskuteczne i nie wiążą kredytobiorców, a w konsekwencji wysokość zobowiązań kredytobiorców wobec kredytodawcy powinna zostać obliczona z pominięciem klauzul indeksacyjnych.

Sąd wskazał, że kredyt złotówkowy jest to kredyt udzielany w walucie polskiej, w którym kredytobiorca dokonuje spłaty rat kapitałowo- odsetkowych również w walucie polskiej, zwracając bankowi sumę nominalną udzielonego kredytu (kapitału) wraz z odsetkami oraz ewentualnie innymi opłatami i prowizjami.

Kredyt waloryzowany (indeksowany) kursem waluty obcej to kredyt udzielany w walucie polskiej, przy czym na dany dzień (najczęściej dzień uruchomienia kredytu), kwota kapitału kredytu (lub jej część) przeliczana jest na walutę obcą (według bieżącego kursu wymiany waluty), która to kwota stanowi następnie podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo- odsetkowych. Wysokość kolejnych rat kapitałowo- odsetkowych określana jest zatem w walucie obcej, ale ich spłata dokonywana jest w walucie polskiej, po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień (najczęściej na dzień spłaty) (*Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez banki w umowach kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej zawieranych z konsumentami Raport Rzecznika Finansowego, Warszawa, czerwiec 2016r.*).

Zgodnie z § 2 pkt 1 wszystkich umów kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorców kwoty w złotych.

W myśl § 2 pkt 2 regulaminu, kredyt indeksowany do waluty obcej to kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według tabeli. Zgodnie zaś z § 4 pkt 1 regulaminu kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Kredyty powodów zostały im wypłacone w złotych polskich, w tej samej walucie odbywała się ich spłata. Kwoty kredytu zostały przez nich określone we wnioskach kredytowych również w złotych polskich. Same kwoty kredytu zostały w umowach określone także w złotych polskich. Raty kredytów podlegające spłacie wyrażone zostały w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytów pobierane były z rachunku bankowego wskazanego w umowie, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Kredyty oprocentowane zostały w oparciu o stopę referencyjną LIBOR 3M.

Sąd odwołał się do stanowiska Narodowego Banku Polskiego z dnia 6 lipca 2011r. wyrażonego w toku prac legislacyjnych nad tzw. ustawą antyspreadową: „kredyt w

walucie polskiej „denominowany lub indeksowany” w innej walucie niż polska jest kredytem w złotych. Przyjęcie klauzuli indeksowej w postaci innej waluty (tak samo, gdyby indeksem była cena złota, zboża czy innego dobra majątkowego) nie przekreśla faktu, że zobowiązanie zostało wyrażone w złotych. Kredyt indeksowany nie jest kredytem walutowym. Bank albo inny kredytodawca nie może żądać od kredytobiorcy spłaty kredytu w innej walucie niż złoty, nie ma też obowiązku przyjmowania świadczenia pieniężnego w innej walucie niż złoty (choć w wysokości indeksowanej)”.

Zdaniem sądu i instancji nie budzi wątpliwości dopuszczalność co do zasady konstrukcji kredytu indeksowanego (waloryzowanego) w świetle art. 69 Prawa bankowego, sąd podzielił pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14.

Sąd odwołał się do art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw tzw. antyspreadowej (Dz. U. Nr 165, poz. 984), która weszła w życie dnia 26 sierpnia 2011r., wskazał za Sądem Najwyższym, że przepis ten reguluje kwestie intertemporalne związane z jej stosowaniem i wprost potwierdza, że co do zasady zawieranie umów kredytu indeksowanego było przed wprowadzeniem ww. ustawy dopuszczalne. Na ten temat wypowiedział się Sąd Najwyższy, który stwierdził, że „ideą dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad (...) Ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia” (wyrok Sądu Najwyższego 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14, LEX nr 1663827).

Jako chybiony sąd uznał pogląd, iż postanowienia umów odnoszące się do indeksacji były niezgodne z art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe, ponieważ artykuł ten wskazuje jedynie jakie niezbędne postanowienia powinny być zawarte w umowie kredytu. Brak było w świetle art. 58 § 1 k.c. podstaw do uznania za nieważne umów kredytu zawartych pomiędzy stronami. W umowach została ściśle określona kwota kredytu, podpisane przez strony umowy kredytu spełniają wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe. Strony określiły w umowach kredytu kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy

i zasady jego zwrotu przez powodów przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem. Zarzut nieokreślenia przez strony świadczenia głównego (wysokości spłaty) sąd uznał za chybiony. Strony zawierając umowy złożyły zgodne oświadczenia woli co do kwoty kredytu. Ustawa prawo bankowe w art. 69 ust. 2 pkt 2) wskazuje, iż w umowie kredytu należy wskazać „kwotę i walutę kredytu”. Elementy te umowy kredytu zawierają.

W umowach zawartych z powodami wskazano — liczbowo i słownie — kwotę kredytu, indeksując ją do franka szwajcarskiego. Powodowie otrzymali kredyt indeksowany do waluty obcej i zobowiązani byli do spłaty kwoty w walucie obcej. Powodowie wiedzieli, iż wypłata kredytu nastąpi w złotych, jak również, że spłata będzie dokonywana poprzez pobranie środków z rachunku złotowego, prowadzonego dla powodów.

Powodowie podnieśli również, że indeksacja to nic innego jak Swap Walutowo-Procentowy a kredyt indeksowany to kredyt PLN z wbudowanym CIRS, a więc zdaniem powodów zawarte między stronami umowy nie są umowami kredytu.

Sąd nie podzielił tych twierdzeń, kredytobiorca zawierając umowę kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej zawiera umowę kredytową oprocentowaną według ściśle określonej stopy procentowej z zastrzeżeniem, iż odsetki będą naliczane od kwoty wyrażonej w CHF stanowiącej równowartość pożyczonej mu kwoty w złotych. W rzeczywistości jedynym „tożsamym skutkiem” tych transakcji jest to że zarówno kredytobiorca jak i strona transakcji CIRS zobowiązana do zapłaty odsetek od waluty obcej wystawia się na ryzyko kursowe.

Sąd odwołał się do oceny Trybunału (UE) pod sygnaturą akt C-312/14 dokonanej w wyniku odpowiedzi na pytanie prejudycjalne zadane przez sąd węgierski w sprawie Banif Plus Bank Zrt. przeciwko Márton Lantos i Mártonné Lantos. Trybunał stwierdził, iż transakcje wymiany, które są wyłącznie dodatkowe wobec udzielenia i zwrotu kredytu konsumenckiego denominowanego w walucie obcej, to jest ograniczają się do wymiany, na podstawie kursu kupna lub sprzedaży danej waluty obcej, kwot kredytu i rat wyrażonych w tej walucie (waluta rozliczeniowa) na walutę krajową (waluta płatnicza) nie stanowią usług inwestycyjnych ani działalności inwestycyjnej w rozumieniu dyrektywy MIFID I. Trybunał stwierdził w szczególności iż: „Jedyną funkcją takich transakcji jest posłużenie za sposoby wykonania istotnych zobowiązań płatniczych z

umowy kredytu, czyli udostępnienie kapitału przez kredytodawcę i zwrot tego kapitału wraz z odsetkami przez kredytobiorcę. Celem tych transakcji nie jest realizacja inwestycji, gdyż konsument zamierza wyłącznie uzyskać fundusze na nabycie dobra konsumpcyjnego lub świadczenie usługi, a nie na przykład zarządzać ryzykiem kursowym czy spekulować kursami wymiany walut obcych.” (Akapit 57 orzeczenia).

Sąd I instancji uznał, że brak określenia w treści umowy kredytu jasnych reguł przeliczenia przez bank kwoty kredytu i rat kapitałowo - odsetkowych w stosunku do kursu franka szwajcarskiego czyni klauzulę indeksacyjną abuzywną, nie powoduje zaś skutku w postaci nieważności całej umowy. Konsekwencją uznania danej klauzuli umownej za niedozwoloną jest bowiem to, że nie wiąże ona konsumentów *ex tunc* i *ex lege*. Zgodnie zaś z art. 385¹ § 1 k.c. *in fine*, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Sąd odwołał się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 21 lutego 2013 r., iż eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne nie prowadzi do zniweczenia całego stosunku prawnego, nawet gdyby z okoliczności sprawy wynikało, że bez tych postanowień umowa nie zostałaby zawarta (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013r., sygn. akt I CSK 408/12, OSNC 2013/11/127).

Powodowie w roszczeniu ewentualnym domagali się uznania za abuzywne następujących postanowień umownych:

1. § 2 pkt 2 regulaminu: „Kredyt indeksowany do waluty obcej- kredyt oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli”;
2. § 7 ust. 4 regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz.”;
3. § 9 ust. 2 regulaminu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej: raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa

w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu”. Sąd uznał, że postanowienie umowne zawarte w § 2 pkt 2 regulaminu: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF” nie jest postanowieniem abuzywnym. W ocenie sądu I instancji konstrukcja kredytu indeksowanego (waloryzowanego) z perspektywy art. 69 Prawa bankowego jest dopuszczalna, co przesądził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14. Potwierdziła to także treść art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy- Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw tzw. antyspreadowej (Dz. U. Nr 165, poz. 984). Indeksacja jest, zdaniem sądu co do zasady dopuszczalna, bezskuteczna jest tylko taka, która narusza zasadę równorzędności stron stosunków cywilnych i uniemożliwia ustalenie treści zobowiązania poddanego indeksacji. Zdaniem sądu I instancji postanowienia zawarte w § 7 pkt 4 oraz § 9 pkt 2 regulaminu są postanowieniami abuzywnymi.

Sąd wskazał, że powodowie w świetle art. 22¹ k.c. są konsumentami, albowiem są osobami fizycznymi i brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarte przez strony umowy kredytu pozostają w związku z jakąkolwiek prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, czy zawodową. Sąd odwołał się do stanowiska doktryny, zgodnie z którym bez znaczenia jest wiedza danej osoby co do przysługujących jej praw lub co do materii, której dotyczy transakcja z przedsiębiorcą. Konsumentem może być zatem zarówno specjalista z zakresu prawa konsumenckiego, jak i osoba, która ma taką wiedzę o rzeczach, lub usługach, które świadczy jej przedsiębiorca, jak on sam, lecz dokonuje czynności poza zakresem działalności gospodarczej lub zawodowej. Wyodrębnienie kategorii konsumentów jest bowiem dokonane ze względu na ich strukturalną słabość rynkową, nie zaś w zależności od stanu wiedzy lub świadomości konkretnych podmiotów (P.Mikłaszewicz, *Objaśnienia do art. 22¹ k.c.*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis 2014).

Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wyrażonym w wyroku z dnia 3 września 2015 r. sygn. (C-110/14) „pojęcie „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13 ma, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 28-33 opinii, charakter obiektywny i jest niezależne od konkretnego zasobu wiedzy, jaki może mieć dana osoba, czy też od posiadanych przez nią w rzeczywistości informacji. (...) Adwokat zawierający z osobą fizyczną lub prawną działającą w ramach jej

działalności zawodowej umowę, która - w szczególności ze względu na brak związku z działalnością kancelarii tego adwokata - nie jest związana z wykonywaniem zawodu adwokata, znajduje się bowiem względem owej osoby na słabszej pozycji (...). W takim przypadku, choćby uznane zostało, że adwokat reprezentuje wysoki poziom wiedzy fachowej (zob. wyrok Śiba, C-537/13, EU:C:2015:14, pkt 23), nie będzie to uzasadniać przyjęcia domniemania, iż nie jest on słabszą stroną w stosunku zawieranym z przedsiębiorcą. Słabsza pozycja konsumenta wobec przedsiębiorcy, której zaradzić ma wprowadzony przez dyrektywę 93/13 reżim ochronny, dotyczy bowiem zarówno stopnia poinformowania konsumenta, jak i jego siły przetargowej w obliczu sformułowanych z góry przez przedsiębiorcę warunków, na których treść tenże konsument nie może mieć wpływu".

Postanowienia umowne dotyczące klauzul waloryzacyjnych nie zostały z powodami indywidualnie uzgodnione. Powodowie złożyli wnioski do pozwanego o udzielenie im kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF, złożyli go na gotowym formularzu przez niego przedstawionym i nie budzi wątpliwości, że wybór rodzaju kredytu musiał być elementem indywidualnych uzgodnień, jednak takiej pewności nie ma w przypadku pozostałych postanowień umownych. Powodowie wyrazili zgodę na indeksację, brak jest jednak jakichkolwiek dowodów, że sposób tej indeksacji został z nimi indywidualnie uzgodniony. Zgoda na zawarcie umowy o kredyt zawierający klauzule waloryzacyjne nie jest tożsama z faktem indywidualnych negocjacji w przedmiocie treści tych klauzul.

W myśl art. 385¹ § 4 ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Umowa z powodami została zawarta na podstawie wzorca opracowanego i przedstawionego przez pozwanego. W tej sytuacji obowiązuje domniemanie, że zawarte w niej postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem (art. 385¹ § 3 k.c.). Do obowiązków pozwanego w związku z tym należało udowodnienie, że przedmiotowe postanowienie zostało indywidualnie uzgodnione z powódkami ([art. 6 k.c.](#), [art. 385¹ § 4 k.c.](#), por. M. Bednarek, w: „System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań. Część ogólna”, tom 5 pod red. E. Łętowskiej, Wyd. C.H. Beck, 2006r, str. 659). Obowiązkowi temu w procesie pozwany nie podołał.

Zdaniem sądu klauzula waloryzacyjna nie określała głównego świadczenia umowy kredytu. Pojęcie głównego świadczenia stron należy rozumieć wąsko, w nawiązaniu do pojęcia elementów przedmiotowo istotnych umowy (Wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2004r., I CK 635/03). Sąd podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r., że umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Klauzula taka nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżim jego podwyższenia. Postanowienia bankowego wzorca umownego, zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego), nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14, LEX nr 2008735).

Sąd uznał, że w niniejszej sprawie spełniony został wymóg rażącego naruszenia interesów powodów oraz sprzeczności z dobrymi obyczajami postanowień umownych odnoszących się do klauzul waloryzacyjnych zawartych w regulaminie.

Abuzywność spornych postanowień umownych zawartych w regulaminie przejawia się w tym, że klauzule te nie odwoływały się do ustalanego w sposób obiektywny kursu CHF, do obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie miała wpływu, lecz pozwalały w rzeczywistości pozwanemu kształtować ten kurs w sposób dowolny, wedle swej woli. Na mocy spornych postanowień to pozwany bank mógł jednostronnie i arbitralnie, a przy tym w sposób wiążący, modyfikować wskaźnik, według którego obliczana była wysokość zobowiązania kredytobiorcy, a tym samym mógł wpływać na wysokość świadczenia powoda. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wysokości tzw. spreadu (różnica między kursem sprzedaży i zakupu waluty obcej) przy pozbawieniu konsumenta jakiegokolwiek wpływu, bez wątplenia narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Zarówno umowy kredytu, jak i regulamin nie określały szczegółowego sposobu ustalania kursu CHF, przez co powodowie byli zdani na arbitralne decyzje banku w tej kwestii. Nie może ulegać zaś wątpliwości, że klauzula waloryzacyjna może działać prawidłowo jedynie wówczas, gdy miernik wartości, według którego dokonywana jest

waloryzacja ustalany jest w sposób obiektywny, a więc przede wszystkim w sposób niezależny od woli którejkolwiek stron umowy.

Ponadto o abuzywności tych postanowień świadczy ich nietransparentność. Umowy kredytu nie przedstawiały w sposób przejrzysty konkretnych działań mechanizmu wymiany waluty obcej, tak by powodowie byli w stanie samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla nich z umowy konsekwencje ekonomiczne. Powodowie nie znali sposobu, w jaki bank kształtował kurs CHF, zwiększając go bądź zmniejszając wedle swego uznania. Umowy nie dawały powodom żadnego instrumentu pozwalającego bronić się przed decyzjami banku w zakresie wyznaczanego kursu CHF, czy też weryfikować je. Bank przy tym uwzględniał inny kurs CHF przy przeliczaniu wartości wypłaconego kredytu (kurs kupna) i inny przy obliczaniu wartości raty spłaty kredytu (kurs sprzedaży).

Pomiędzy stronami umów zakłócona została w ten sposób równowaga. Waloryzacja rat kredytu udzielonego na podstawie umowy o kredyt hipoteczny odbywała się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego, będące jego wewnętrznym dokumentem i to uprawnienie banku do określania wysokości kursu CHF nie doznawało żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń. Umowy o kredyt hipoteczny nie precyzują bowiem sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku. W szczególności postanowienia umów nie przewidują wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu CHF ukształtowanego przez rynek walutowy lub np. kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Bez znaczenia pozostaje fakt podnoszony przez pozwanego, że nie ustalał kursu dowolnie, ale w oparciu o kursy średnie Narodowego Banku Polskiego, pozycję walutową banku, przewidywane zmiany kursów walutowych oraz ocenę bieżącej sytuacji rynkowej- skoro powyższe nie zostało w żaden sposób formalnie przez niego uregulowane.

Dobre obyczaje nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy, o ile nie wynikają z czynników obiektywnych, były możliwe do przewidzenia. Czym innym jest jednak ryzyko zmienności kursu walutowego, a czym innym ustalanie kursów walut przez zarząd pozwanego. Te dwie kwestie są ze sobą powiązane tylko w takim stopniu, w jakim czynniki rynkowe mają wpływ na kurs waluty w banku. Natomiast ryzyko to nie ma żadnego wpływu na ryzyko związane z

możliwością dowolnego kształtowania przez pozwanego kursu wymiany waluty, w której indeksowany jest kredyt, a to wpływa w sposób oczywisty na sytuację konsumenta.

Stosowane przez bank klauzule waloryzacyjne umożliwiały mu stosowanie inaczej ustalanego kursu CHF przy przeliczaniu wypłaconej kredytobiorcy kwoty kredytu na CHF, inaczej zaś ustalanego przy obliczaniu wysokości rat kredytowych. Różnica pomiędzy tymi kursami stanowi dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód banku, zaś dla konsumentów dodatkowy koszt. Bank, przeliczając kwotę wypłaconego konsumentom kredytu według ustalonego przez siebie kursu zakupu CHF oraz pobierając z rachunku konsumentów raty kredytu przeliczone według własnego kursu sprzedaży CHF, uzyskiwał w ten sposób od kredytobiorców dodatkową ukrytą prowizję, której nie odpowiada żadne świadczenie banku. Pomędzy kredytobiorcą a bankiem nie dochodziło do żadnych transakcji wymiany waluty. Kwota kredytu wypłacona została w złotych polskich i spłata następowała również w tej walucie. Natomiast wartość franka szwajcarskiego przyjęta jest jedynie jako wskaźnik waloryzacji poszczególnych rat podlegających spłacie. Oznacza to, iż wszelkie operacje wykonywane były jedynie "na papierze", dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodziło. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 r., VI ACa 441/13, LEX nr 1356719).

Również Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014r. stwierdził, że świadczenie kredytobiorcy polegające na obowiązku zapłaty różnicy pomiędzy kursem zakupu waluty a kursem jej sprzedaży nie można uznać za wynagrodzenie, któremu odpowiada jakiegokolwiek świadczenie banku (wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 2014r., sygn. akt C-26/13).

Klauzule indeksacyjne zawarte w regulaminie pozwanego są abuzywne i niezgodne z dobrymi obyczajami, sąd stwierdził, że idąc tokiem rozumowania pozwanego, należałoby stwierdzić, że przesłanka naruszenia dobrych obyczajów nigdy nie zostanie spełniona, gdyż oczywistym jest, że ostateczna decyzja wyboru formy kredytowania i zawarcia umowy należy do konsumenta, co nie oznacza, że na nim spoczywają konsekwencje abuzywnych postanowień zawartych w umowie.

Zdaniem sądu przy dokonywaniu oceny spornych postanowień nie sposób było pominąć wyników przeprowadzonych już przez sąd kontroli abstrakcyjnych. W prawomocnym wyroku z dnia 14 grudnia 2010r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd

Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami Bankowi Millennium S.A. w Warszawie postanowień wzorca umowy m.in. o treści: „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.” oraz „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.” (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2010r., sygn. akt XVII AmC 426/09, Legalis nr 815926).

W innym również prawomocnym wyroku z dnia 27 grudnia 2010r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami BRE Bank S.A. w Warszawie postanowienia zawartego we wzorcu umowy o treści: „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50” (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010r., sygn. akt XVII AmC 1531/09, Legalis nr 750179).

Stwierdzenie abuzywności konkretnych postanowień umownych rodzi taki skutek, że postanowienia te nie wiążą konsumenta *ex tunc* i *ex lege*, zgodnie zaś z art. 385¹ § 2 *in fine* k.c. strony są związane umową w pozostałym zakresie. Poza tym postanowienia uznane za niedozwolone podlegają zniesieniu w całości, a nie tylko w zakresie, w jakim ich treść jest niedopuszczalna (W. Popiołek w: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2013, teza 15 do art. 385¹; K. Zagrobelny w: Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, Warszawa 2013, teza 11 do 385¹).

Zdaniem sądu umowa kredytu nie staje się nieważna na skutek wyeliminowania klauzul abuzywnych, klauzule indeksacyjne nie dotyczą głównego świadczenia stron.

Sąd uznał, że nie istnieją przepisy dyspozytywne, które mogłyby mieć zastosowanie w wypadku wyeliminowania klauzul abuzywnych. Skutki uznania postanowień umowy za klauzule abuzywne różnią się od skutków nieważności czynności prawnej. W przypadku nieważności czynności prawnej art. 58 § 1 k.c. stanowi, że możliwe jest zastąpienie nieważnych postanowień czynności prawnej odpowiednimi

przepisami ustawy. Natomiast w stosunku do klauzul niedozwolonych (art. 385¹ k.c.) ustawa takiej możliwości nie przewiduje.

Sąd odwołał się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym podkreśla się brak możliwości zastąpienia przez sąd postanowień umownych uznanych za abuzywne innymi postanowieniami. Jak wyjaśnił Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 14 czerwca 2012 r. (sygn. akt C-618/10) „z brzmienia ust. 1 rzonego art. 6 [dyrektywy Rady 93/13/EWG] wynika zatem, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa ta powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego (...)gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzonego warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzonego przedsiębiorców”.

W orzeczeniu z 30 kwietnia 2014 r. (sygn. akt C-26/13) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził natomiast, że „art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której umowa zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dalej obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwego warunku, przepis ten nie sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, które pozwala sądowi krajowemu zarządzić skutkiem nieważności tego warunku poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym”. Zastosowanie przepisów dyspozytywnych prawa krajowego, w miejsce postanowień abuzywnych ograniczone zostało zatem do sytuacji, w której bez takiego uzupełnienia umowa nie mogłaby dalej obowiązywać- co jak podkreślił TSUE w uzasadnieniu byłoby niekorzystne dla konsumenta- „skutkiem czego osiągnięcie

skutku odstraszającego wynikającego z unieważnienia umowy byłoby zagrożone". W przypadku, którego dotyczy niniejsza sprawa, brak jest jednak odpowiednich przepisów dyspozytywnych określających zasady waloryzacji walutowej w umowach kredytowych.

W szczególności, zdaniem sądu nie jest dopuszczalna waloryzacja świadczeń wynikających z umowy kredytowej według średniego kursu ustalanego przez Narodowy Bank Polski. Sąd I instancji nie podzielił poglądu zaprezentowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego polegającego na twierdzeniu, że zachodzi konieczność wypełnienia luki w przypadku wyeliminowania z umowy klauzuli waloryzacyjnej oraz że ustalenie kursu spłaty zobowiązania może nastąpić na podstawie prawa wekslowego (wyrok SN z 14.07.2017 r., II CSK 803/16). W ocenie sądu taka luka w istocie w ogóle nie występuje, nie ma konieczności przeliczania świadczenia wyrażonego w złotych na walutę obcą, ponieważ kredyt jest kredytem złotowym i miał taki charakter od samego początku. Umowa kredytu bez mechanizmu waloryzacji nie jest kontraktem z luką, jest jedynie umową bez mechanizmu waloryzacji, bez tej klauzuli jest możliwe ustalenie wysokości zobowiązania w świetle treści pozostałych postanowień umownych.

Ponadto nawet gdyby uznać że taka luka występuje, to i tak nie mogłaby zostać uzupełniona poprzez zastosowanie przepisu art. 358 § 1 i 2 k.c., albowiem umowy kredytu zostały zawarte w 2006 r. i w 2008 r., podczas gdy przepis art. 358 § 1 i 2 k.c. wskazujący na możliwość stosowania kursu średniego NBP do przeliczania zobowiązań obowiązuje dopiero od dnia 24 stycznia 2009 r. i z tej przyczyny z zasady nie znajduje zastosowania do czynności prawnych pochodzących sprzed tej daty.

Natomiast przepis art. 41 ustawy prawo wekslowe dotyczy sytuacji, gdy zobowiązanie zostało wyrażone w walucie obcej, podczas gdy w niniejszej sprawie kredyty zostały udzielone powodom w istocie w walucie krajowej.

Zdaniem sądu uznanie, że postanowienia uznane za abuzywne nie są zastępowane żadnymi innymi normami oznacza, że umowa kredytu pozostaje umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, iż de facto mamy do czynienia z kredytem złotowym, który jedynie posiada parametry (marża, oprocentowanie) kredytu walutowego. Za takim rozwiązaniem, jak już była mowa powyżej, przemawia przede wszystkim literalna treść przepisów kodeksu cywilnego, jak również art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych

warunków w umowach konsumenckich (zob. P. Biezuński, Skutki uznania abuzywności kredytowych klauzul walutowych).

Konsekwencją niedozwolonego charakteru opisanych postanowień umownych jest to, że umowa kredytowa jest umową wyrażającą zobowiązanie w walucie polskiej bez waloryzacji do waluty obcej (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 października 2016r., III Ca 1427/15, LEX nr 2151803; wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2016r., VI C 1713/15, LEX nr 2045180).

Nie ma znaczenia fakt podniesiony przez pozwanego, iż nie zawarłby on umowy na kredyt złotowy wedle oprocentowania opartego o stawkę LIBOR.

Jeżeli nawet ekonomicznym skutkiem wyroku będzie uzyskanie przez powodów kredytu na warunkach korzystniejszych od występujących na rynku (np. aktualnie niższe oprocentowanie według stawki LIBOR niż według stawki WIBOR), to skutek ten będzie spowodowany li tylko zamieszczeniem w umowie przez pozwanego bank klauzuli sprzecznej z prawem. Sąd nie może zignorować tej sprzeczności kierując się interesem ekonomicznym banku (zob. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów SN z 6.03.1992 r., III CZP 141/91, OSNC 1992, nr 6, poz. 90)..

Sąd nie podzielił poglądu pozwanego, że uwzględnienie żądania powodów spowodowałoby taką modyfikację umowy łączącej strony, że prowadziłyby to do zmiany charakteru prawnego umowy, w tym oznaczałoby wykładnię sprzeczną z art. 65 k.c. Zauważyć bowiem należy, że stwierdzenie bezskuteczności klauzuli abuzywnej zawsze rodzi ingerencję w postanowienia umowy i kształtuje inną rzeczywistość zobowiązaniową. Ingerencja ta jest wszakże wyraźnie dopuszczona przez ustawodawcę. Stwierdzenie niedozwolonego charakteru klauzuli nie wiąże się bowiem z ukształtowaniem treści stosunku według sędziowskiego uznania, a jedynie z wyciągnięciem konsekwencji *expressis verbis* przewidzianej w ustawie, a mianowicie niezwiązania konsumenta takim postanowieniem umownym. W tym kontekście bez znaczenia jest okoliczność, że pozwany bank nie zawarłby umowy w przedmiocie kredytu złotowego wedle oprocentowania opartego o stawkę LIBOR właściwą z ekonomicznego punktu widzenia dla kredytów walutowych. Pozwany w nieuzasadniony sposób pomija, że wyeliminowanie z umowy klauzul indeksacyjnych stanowi następstwo

zachowania samego pozwanego, który bezprawnie narzucił konsumentom bezskuteczne postanowienia umowne.

W tym stanie rzeczy konieczność obliczenia zobowiązania kredytobiorców wynikającego z umowy kredytu złotowego według stawek oprocentowania LIBOR sąd uznał za naturalną sankcję cywilną – następstwo zachowania kredytodawcy polegającego na wprowadzeniu do kontraktu bezskutecznej klauzuli. W ocenie sądu obliczenie zobowiązania kredytobiorców wynikającego z umowy kredytu złotowego według stawek oprocentowania LIBOR nie może także zostać uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Sytuacja prawna innych uczestników obrotu prawnego, w tym innych kredytobiorców, którzy zawierali innego rodzaju umowy kredytu niż umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej nie może wpływać na sytuację prawną powodów jako kredytobiorców.

Zdaniem sądu powodowie są uprawnieni do domagania się zwrotu nienależnego świadczenia za cały okres objęty żądaniem pozwu. W tym zakresie za okoliczność bez znaczenia uznał zdarzenie w postaci zawarcia przez strony aneksów nr 1 do umów kredytu. W ocenie sądu wobec uznania bezskuteczności mechanizmu indeksacji w głównej umowie stron postanowienia aneksów odnoszące się do tego mechanizmu należy uznać także za bezskuteczne. Przepisy aneksów wskazujące na możliwość spłaty zobowiązania bezpośrednio w walucie obcej pozostawały w funkcjonalnym związku z klauzulą indeksacyjną zawartą w umowach głównych. Skoro mechanizm indeksacji podlega wyeliminowaniu z umowy ex lege to tym samym dalsze ustalenia stron odnoszące się do tego mechanizmu nie mogą odnieść skutku prawnego. Ponadto przepisy aneksów nie określają sposobu przeliczenia waluty, co uniemożliwia określenie na jego podstawie wysokości zobowiązania.

Skoro mechanizm indeksacji nie wiąże, to oznacza, że bank wykorzystując ten mechanizm pobrał częściowo kwoty od powodów bez podstawy prawnej. Powodom przysługuje zatem prawo do żądania ich zwrotu w oparciu o art. 405 w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c.

Sąd nie podzielił poglądu, że powodowie nie są uprawnieni do domagania się zwrotu nienależnego świadczenia wobec faktu, że wiedzieli, iż nie byli zobowiązani do świadczenia (art. 411 kc). Nie ulega bowiem wątpliwości, że powodowie dokonywali spłaty rat kapitałowo – odsetkowych i kredytu pod przymusem finansowym ze strony

pozwanego. Należy przyjąć, że powodowie spełniali świadczenie w celu uniknięcia przymusu, albowiem w przypadku braku spełniania świadczeń zgodnych z literalnym brzmieniem umów i regulaminu pozwany mógł wypowiedzieć umowę i postawić całą wierzytelność banku z tytułu umów kredytu w stan wymagalności, a następnie skorzystać z instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego. Ponadto strona, która swoim zachowaniem spowodowała, że świadczenie zostało spełnione w wyższej wysokości niż powinno (w realiach niniejszej sprawy taką stroną jest pozwany bank, który zastosował niedozwolony wzorzec umowny) nie może z powołaniem się na art. 411 pkt 1 kc odmawiać zawrotu nienależnej części świadczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.04.2014 r., I CSK 310/13, Lex nr 1496320).

W odniesieniu do umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. nr ... począwszy od dnia zawarcia umowy do dnia 16 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat kredytowych uścili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 492.075,31 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 612 v., k. 641). W okresie od dnia zawarcia umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. nr ... do dnia 16 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 339.449,61 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 641). Powyższe oznacza, że powodowie są uprawnieni do domagania się od pozwanego zwrotu różnicy tych kwot, czyli kwoty 152.625,70 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 641).

W odniesieniu do umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... począwszy od dnia zawarcia umowy do dnia 12 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat kredytowych uścili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 272.887,05 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 613, k. 642 v.). W okresie od dnia zawarcia przedmiotowej umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 12 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 176.242,47 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 642 v.). Powyższe oznacza, że powodowie są uprawnieni do domagania się od pozwanego zwrotu różnicy tych kwot, czyli kwoty 96.644,58 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 642 v.).

W odniesieniu do umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... począwszy od dnia zawarcia umowy do dnia 5 stycznia 2017 r. kredytobiorcy tytułem spłaty rat

kredytowych uiszcili na rzecz kredytodawcy łącznie kwotę 172.543,53 zł – (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 613 v., k. 644). W okresie od dnia zawarcia umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... do dnia 5 stycznia 2017 r. wysokość zobowiązania kredytobiorców wobec kredytodawcy obliczona z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi kwotę 111.525,09 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 644). Powyższe oznacza, że powodowie są uprawnieni do domagania się od pozwanego zwrotu różnicy tych kwot, czyli kwoty 61.018,44 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości – k. 644).

Łącznie powodowie są zatem uprawnieni do domagania się od pozwanego kwoty 310.288,72 zł (152.625,70 zł + 96.644,58 zł + 61.018,44 zł).

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia roszczeń powodów, sąd wskazał, że roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia przedawniają się z upływem ogólnego terminu przedawnienia roszczeń art. 118 k.c. tj. 10 lat. Pierwsze ze świadczeń objętych pozwem w zakresie dotyczącym dwóch umów kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. zostało spełnione w kwietniu 2008 r. (k. 607 v. i k. 609 v.), termin przedawnienia tych roszczeń w dniu wniesienia pozwu (22 lutego 2017 r. – data nadania pozwu u operatora pocztowego – k. 212) nie upłynął.

W zakresie umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. zarzut przedawnienia sąd uznał za uzasadniony w zakresie nadpłaconych bezpodstawnie świadczeń, które zostały uiszczone do dnia 22 lutego 2007 roku. Świadczenia te wynoszą łącznie kwotę 492,55 zł (459,50 zł + 33,05 zł) – (k. 611 v. – opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości, rubryka „różnica” i k. 639 v. – opinia uzupełniająca – tożsame dane).

Po uwzględnieniu częściowo zarzutu przedawnienia powodowie są uprawnieni do domagania się od pozwanego kwoty 309.796,17 zł (310.288,72 zł – 492,55 zł). Sąd nie był uprawniony do zasądzenia kwoty 309.796,17 zł, ponieważ sami powodowie wystąpili z żądaniem zasądzenia kwoty 299.877,61 złotych.

Sąd odwołał się do poglądu zgodnie, z którym „Przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia (art. 410 § 1 k.c.), nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Nie można też wyznaczyć tego terminu, odwołując się do natury zobowiązania, z którego świadczenie wynika. W tym stanie rzeczy za uzasadniony uznać należy pogląd, że zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter

bezterminowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, nie publ. oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1991 r., III CZP 2/91, OSNCP 1991, Nr 7, poz. 93). Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia (zwrot przez pozwany bank nadpłaconych przez powoda odsetek), nie może być liczony od chwili, w której dokonywane były poszczególne nadpłaty. Opóźnienie pozwanego banku w spełnieniu świadczenia rozpoczęło się bowiem później. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001r., sygn. akt V CKN 769/00, Legalis nr 50791).

W sprawie pismem z dnia 9 lutego 2017 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty stanowiącej przedmiot niniejszego sporu w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego pisma. Pismo to zostało doręczone pozwanemu w dniu 13 lutego 2017 r. (k. 137). Zdaniem Sądu 14 dniowy termin na uiszczenie przez pozwanego należności należy uznać za niezwłoczny w rozumieniu art. 455 k.c., termin ten minął zatem z dniem 27 lutego 2017 r. i od dnia następnego po tym dniu pozwany pozostaje w opóźnieniu i od tego też dnia powodowie byli uprawnieni do domagania się odsetek ustawowych od pozwanego. Powodowie wystąpili z żądaniem zasądzenia odsetek ustawowych od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu. Odpis pozwu został doręczony pozwanemu w dniu 6 marca 2017 r. (k. 221), co oznacza, że sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 6 marca 2017 r. – zgodnie z żądaniem powodów na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Sąd uznał, iż brak jest podstaw do przyjęcia, iż powodowie są wierzycielami solidarnymi w zakresie roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. Nie wynika to z przepisu prawa ani z umowy. Wprawdzie powodowie są małżonkami, ale przepis art. 30 § 1 kro wprowadza jedynie zasadę solidarnej odpowiedzialności małżonków za zobowiązania, natomiast w ogóle nie dotyczy solidarności czynnej. Wobec braku przesłanek z art. 369 k.c. o solidarności czynnej nie mogło być zatem mowy w niniejszej sprawie. Powodowie jako małżonkowie objęci wspólnością ustawową są uprawnieni do domagania się wierzytelności jedynie łącznie od dłużnika, a nie na zasadzie solidarności.

Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu, w tym o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pozwany, który zaskarżył wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa procesowego:

- 1) **art. 321 k.p.c.** poprzez zasądzenie na rzecz powodów świadczenia ponad żądanie objęte pozwem;
- 2) **art. 233 k.p.c.** poprzez dokonanie dowolnej, a nie wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego, tj.:
  - a. ustalenie, że postanowienia zawarte w §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami;
  - b. ustalenie, że pozwany dysponował dowolnością w kształtowaniu tabeli kursowej, a tym samym arbitralnie ustalał kursy walut.
  - c. ustalenie, że **(i)** z kredytem indeksowanym i denominowanym nie wiąże się rzeczywista wymiana walut, a operacje walutowe wykonywane są jedynie "na papierze" (tak str. 49 uzasadnienia wyroku); oraz, że **(ii)** różnica pomiędzy kursem kupna, a kursem sprzedaży waluty w mechanizmie kredytu indeksowanego „stanowi dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód banku” - tak str. 48 uzasadnienia wyroku, w okolicznościach gdy tzw. spread walutowy może być analizowany jedynie w kontekście przychodu (nie dochodu), który jest równoważony kosztem spreadu walutowego ponoszonego przez pozwanego, na potrzeby obsługi kredytów powodów;
  - d. ustalenie, że powodowie spłacali kredyty pod przymusem zgodnie z art. 411 ust. 1 k.c., mimo braku jakichkolwiek dowodów, a nawet twierdzeń na tą okoliczność.
- 3) **art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 278 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że:**
  - a. dla rozstrzygnięcia sprawy nie mają znaczenia sposób tworzenia tabeli kursowej pozwanego i skutki wykonywania Umowy w zakresie indeksacji kredytu;

- b. bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały racje uzasadniające mechanizm stosowania różnych kursów walut przy wypłacie i spłacie kredytu i w konsekwencji:
  - oddalenie dowodu z zeznań świadka Adriana Sejdaka w zakresie wniosku o dopuszczenie tego dowodu m.in. na okoliczność zasad ustalania kursów walut przez pozwany bank, rzeczywistego obrotu walutą CHF w mechanizmie kredytu indeksowanego i denominowanego i kosztów po stronie pozwanego z tym związanych, kształtowania się tabeli kursowej w poznawanym banku w toku wykonania umów;
  - oddalenie dowodu z opinii biegłego sądowego zgłoszonego w pkt. VI odpowiedzi na pozew oraz pkt II pisma z 5 grudnia 2017 r.

4) art. 109 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez:

- a. zasądzenie na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu równocześnie według dwóch wykluczających się rygorów, tj. według norm przepisanych oraz według spisu kosztów;
- b. uznanie za niezbędne do celowego dochodzenia praw strony powodowej (mieszkającej w Krakowie) ponoszenie kosztów wynikających z lotów samolotem pełnomocnika z Poznania do Warszawy.

2. Naruszenie prawa materialnego, tj.

1) art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że:

- a. Umowa o kredyt hipoteczny nr ... z 14 listopada 2006 r. jest umową kredytu indeksowanego (co wynika z jej treści), w której zobowiązanie strony powodowej wyrażone jest w złotych polskich, mimo że zobowiązanie kredytowe od początku ustalone było w niej w walucie CHF, co oznacza, że jest ona umową kredytu denominowanego;

- b. strony związane są umowami kredytów złotych, w okolicznościach, gdy strony łączą umowy kredytów indeksowanych i denominowanych;
  - c. pozwany nie ma obowiązku przyjmowania od powodów świadczenia pieniężnego w walucie CHF, w okolicznościach gdy obowiązek taki wynika z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.
- 2) **art. 385¹ § 1 k.c.** przez przyjęcie, że postanowienia zawarte w §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne;
- 3) **art. 385¹ § 2 k.c. oraz art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 353¹ k.c.** polegające na ustaleniu, że w konsekwencji abuzywności §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu kredytu hipotecznego zawierających tzw. "klauzule spreadu walutowego" doszło do wyeliminowania z Umowy kredytu indeksowanego kursem CHF w ogóle indeksacji wysokości kredytu oraz wysokości rat według kursu tej waluty oraz że mogło to stanowić podstawę do ustalenia zobowiązania powodów względem pozwanego na podstawie Umowy kredytu indeksowanego kursem CHF z pominięciem indeksacji;
- 4) **art. 6 k.c.** polegające na uznaniu, że powód udowodnił dochodzone pozwem roszczenie tak co do zasady, jak co do wysokości;
- 5) **art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 56 k.c.** przez zanegowanie możliwości wypełnienia luki powstałej na skutek stwierdzenia abuzywności §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu w drodze wykładni oświadczeń woli złożonych przez strony w umowach bądź przez odwołanie się do przepisów innych ustaw stosowanych w drodze analogii, bądź do zasad współzycia społecznego lub ustalonych zwyczajów;
- 6) **art. 506 k.c.** poprzez jego niezastosowanie, w okolicznościach gdy aneksy do kredytów dotyczące spłaty zobowiązania bezpośrednio w walucie CHF należy uznać za jego nowację;

7) **art. 410 § 2 k.c. i art. 411 pkt 1 k.c.** przez błędne zastosowanie art. 410 § 2 k.c. do oceny roszczenia strony powodowej i uznanie świadczenia powoda za świadczenie nienależne, gdy:

- a. w istocie roszczenie powoda było roszczeniem związanym z wykonywaniem umowy oraz niezastosowanie art. 411 pkt 1 k.c. pomimo tego, że powód świadczył bez zastrzeżenia obowiązku zwrotu, nie działając pod przymusem;
- b. powodowie są nadal dłużnikami banku z tytułu uruchomionych kredytów, ich świadczenia stanowią zwrot kwot wypłaconych przez pozwanego, przez co nie może być on uznany za bezpodstawnie wzbogacanego.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest pozbawiona uzasadnionych podstaw. Przechodząc do oceny zarzutów apelacji należy wskazać, że zgodnie z zasadą określoną w art. 378 § 1 k.p.c. sąd odwoławczy ma obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd odwoławczy powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia, określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r., V CSK 677/14, nie publik.). Jednocześnie w świetle

uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (III CZP 49/07, OSNC rok 2008, nr 6, poz. 55). Kwalifikacja prawna stanu faktycznego jest pochodną ustaleń, o prawidłowym zastosowaniu bądź niezastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tej kwestii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002 r. IV CKN 1532/00).

W pierwszej kolejności zatem winny być rozpoznane zarzuty naruszenia prawa procesowego. Brak było podstaw do podzielenia tych zarzutów w zakresie oddalonych wniosków dowodowych strony pozwanej. Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe z zeznań świadka Adriana Sejdaka – słusznie uznając, że okoliczności faktyczne, które miały wynikać z zeznań nie były istotne dla rozstrzygnięcia. Mechanizmy obowiązujące w pozwanym banku w zakresie ustalania wartości kursów walut obcych nie odnosiły się do faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. Nie można dopatrzeć się wewnętrznej sprzeczności w uzasadnieniu sądu I instancji, która polegać miała według apelującego na tym, że sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego zmierzające do wykazania braku dowolności w kształtowaniu tabeli kursów, a następnie ustalił, że dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie ma to, czy kursy w mechanizmie indeksacji były ustalane w sposób dowolny. Istotne było bowiem to, że to pozwany bank arbitralnie ustalał owe kursy. Sposób w jaki sposób mają być wyznaczone owe kursy nie wynikał w żaden sposób z zawartych umów, co przyznał w apelacji pozwany bank. Wskazał jednocześnie, że brak regulacji w tym zakresie w umowie – nie oznacza, że kursy te były wyznaczone dowolnie. Z tym twierdzeniem nie można się zgodzić, wskazać należy, że sam sposób sformułowania tezy dowodowej wprost potwierdza jednostronne kształtowanie przez pozwanego banku kursu waluty franka szwajcarskiego, który czynił to w oderwaniu od drugiej strony umowy. Bank nie musiał się w tym zakresie liczyć z żadnymi formalnymi ograniczeniami, ponieważ nie wynikały one, ani z zawartej umowy, ani z przepisów prawa. Umowa kredytu nie precyzowała

bowiem, co bezsporne, sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku. Decyzja procesowa sądu nie naruszała zatem wymienionych w apelacji przepisów, w szczególności art.227 k.p.c., który stanowi, że przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

To samo dotyczy oddalenia wniosku dowodowego z opinii biegłego. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że nie ma podstaw do zlecenia biegłemu sporządzenia opinii uzupełniającej, ani też zlecenia sporządzania opinii innemu biegłemu. Sąd odwoławczy podziela tę ocenę, tym bardziej, że opinia biegłej była uzupełniana i szczegółowo wyjaśniana i nie budzi zastrzeżeń odnośnie zastosowanej metodologii wyliczeń.

Postawiony w drugiej kolejności, zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., bez wskazania jednostki redakcyjnej, z treści zarzutu wynika, że chodzi o naruszenie § 1, które miało polegać na dokonaniu ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego poprzez ustalenie, że postanowienia zawarte w §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami- zarzut jest bezzasadny. Sąd I instancji trafnie wskazał, powołując się na § 3 art. 385¹, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje § 4 art. 385¹ k.c. Trafnie także sąd I instancji uznał, że pozwany nie sprostął w.w. wymaganiom, skoro postanowienie zostało zawarte w regulaminie stworzonym, co jest poza sporem, przez bank. Apelacja poza gołosłownymi twierdzeniami strony pozwanej, nie dostarczyła żadnych argumentów w tym zakresie. To samo dotyczy zarzucanych błędów w zakresie ustalenia, że pozwany dysponował dowolnością w kształtowaniu tabeli kursowej, a tym samym arbitralnie ustalał kursy walut, o czym była już mowa powyżej – zarzut ten jest również bezzasadny.

Z uzasadnienia zarzutów apelacji zresztą wprost wynika, że „wysokość kursu walut u pozwanego jest ustalana w oparciu o globalne wskaźniki rynkowe, które to czynniki są niezależne od banku. Kursy walutowe obowiązujące klientów banku, w tym pozwanego, zmieniają się tak, jak zmienia się sytuacja na walutowym rynku międzybankowym. Uwzględniając zmiany zachodzące na rynkach walutowych, pozwany sporządza tabele kursowe walut obcych stosowane u siebie i obowiązujące do czasu dokonania ich

aktualizacji. Tabele te są sporządzane niezależnie od terminów spłat rat kapitałowo-odsetkowych przez kredytobiorcę, a odzwierciedlają jedynie politykę walutową banku”. „Stosowany przez pozwany bank mechanizm ustalania kursów walut odpowiada tym stosowanym przez inne banki komercyjne, jest kursem rynkowym i pozostaje w korelacji ze średnim kursem stosowanym przez NBP.”

Powołana argumentacja wskazuje wprost na to, że pozwany bank przyznał, że jako kredytodawca kształtuje w sposób dowolny – poza drugą stroną umowy – kurs waluty franka szwajcarskiego, który wedle jego twierdzeń pozostaje w korelacji ze średnim kursem stosowanym przez NBP. Powyższe potwierdza jedynie, że od początku w umowie nie było obiektywnego mechanizmu, który pozwoliłby ustalić świadczenie kredytobiorcy w sposób niezależny od decyzji banku.

Nie sposób w tej sytuacji uznać, że ocena dowodów dokonana przez sąd I instancji narusza kryteria wskazane w przepisie art. 233 § 1 k.p.c.

Nie są wadliwe także ustalenia sądu w zakresie, że z kredytem indeksowanym i denominowanym nie wiąże się rzeczywista wymiana walut. Nie jest jasne w jaki sposób ustalenie to miało być konsekwencją oddalenia wniosków dowodowych, skoro z umowy nie wynikało w żaden sposób, że bank rzeczywiście obracał walutą CHF, kupował ją i sprzedawał. Natomiast w zakresie opisu, że operacje walutowe wykonywane są jedynie "na papierze" zawartego na str. 49 uzasadnienia oraz, że różnica pomiędzy kursem kupna, a kursem sprzedaży waluty w mechanizmie kredytu indeksowanego "stanowi dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód banku" sąd I instancji odwołał się do uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013r., VI ACa 441/13, wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy jest natomiast okoliczność, czy tzw. spread walutowy miał być przychodem, czy też dochodem banku. Chodzi bowiem o to, że świadczenie kredytobiorcy polegające na obowiązku zapłaty różnicy pomiędzy kursem zakupu waluty a kursem jej sprzedaży, czyli tzw. spreadem – nie może być uznane za wynagrodzenie odpowiadające jakiegokolwiek świadczeniu banku, skoro nie dochodziło w ogóle do obrotu walutą, z czym pozwany bank nie podjął polemiki. Nie można bowiem uznać, że okoliczność rzeczywistego obrotu walutą CHF miała być ustalona w rozpoznawanej sprawie w oparciu o zeznania świadka, skoro z przedłożonych umów nie wynikało, że do jakiegokolwiek obrotu walutą dochodziło.

Sąd I instancji prawidłowo uznał, że wszystkie kredyty powodów zostały im wypłacone w złotych polskich, w tej samej walucie odbywała się także ich spłata. Raty kredytów podlegające spłacie wyrażone zostały w walucie obcej, w dniu wymagalności raty kredytów pobierane były z rachunku bankowego wskazanego w umowie, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Kredyty oprocentowane zostały w oparciu o stopę referencyjną LIBOR 3M.

Sąd Okręgowy także w odniesieniu do zawartej 14 listopada 2006r. umowy o kredyt hipoteczny nr ... uznał, że była to umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej. Z § 2 przedmiotowej umowy wynika wprost, że kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, która stanowi równowartość kwoty w wysokości 316.091,46 CHF.

Umowa zatem od początku nie przewidywała możliwości oddania do dyspozycji kredytobiorcy kwoty kredytu wskazanej w umowie we frankach szwajcarskich, ani możliwości zwrotu kredytu w tej walucie. Pozwany bank w apelacji przyznał, że przeliczenie w tym przypadku miało nastąpić z CHF na PLN, a nie odwrotnie, co miało według pozwanego oznaczać, że kredyt był kredytem denominowanym. Z tym poglądem nie można się zgodzić z powodów wskazanych powyżej, a ponadto, gdyby kredyt miał być denominowany – wyrażony w kwocie i walucie CHF, to w jakim celu zawarto by w umowie klauzulę, że kredyt jest indeksowany do waluty CHF. Nie można bez naruszenia reguł logiki uznać, że kwota kredytu wyrażona w CHF mogła być indeksowana do CHF.

Zarzut błędnego ustalenia, że powodowie spłacali kredyty pod przymusem zgodnie z art. 411 pkt 1 k.c., mimo braku jakichkolwiek dowodów, a nawet twierdzeń na tą okoliczność – jest oparty o nieporozumienie. Sąd uznał, że powodowie spełniali świadczenie w celu uniknięcia przymusu, albowiem w przypadku braku spełniania świadczeń zgodnych z brzmieniem umów i regulaminu pozwany mógł wypowiedzieć umowę i postawić całą wiarygodność banku z tytułu umów kredytu w stan wymagalności, a następnie skorzystać z instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego. Sąd zastosował zatem wskazany przepis prawa materialnego, w którego hipotezie znajduje się opis „chyba, że spełnienie świadczenia nastąpiło....w celu uniknięcia przymusu”, a tym samym nie mógł jednocześnie naruszyć przepisu prawa formalnego dotyczącego oceny dowodów.

Bezzasadne są także pozostałe zarzuty naruszenia prawa procesowego które zostaną omówione w dalszej kolejności.

Za pozbawione uzasadnionych podstaw należy również uznać zarzuty naruszenia prawa materialnego art. 65 § 1 i 2 k.c., który miał polegać na przyjęciu, że strony związane są umowami kredytów złotych, w okolicznościach, gdy strony łączą umowy kredytów indeksowanych i denominowanych. Jak już była mowa sąd prawidłowo uznał, że wszystkie kredyty powodów zostały im wypłacone w złotych polskich, w tej samej walucie odbywała się także ich spłata. Natomiast w żadnym miejscu sąd nie uznał, że kredyty nie były indeksowane, wręcz przeciwnie cała koncepcja rozstrzygnięcia została oparta o przyjęcie, że kredyty udzielone powodom były kredytami indeksowanymi do waluty CHF.

Sąd Okręgowy ustalił, że 7 kwietnia 2011 r. strony zawarły aneksy nr 1 do wszystkich trzech umów kredytu, na podstawie których ustaliły zmianę sposobu spłaty w ten sposób, że spłata kredytów będzie następowała w walucie obcej CHF.

Aneksy były zawarte przed wejściem w życie art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw tzw. antyspreadowej (Dz. U. Nr 165, poz. 984), ustawa weszła w życie dnia 26 sierpnia 2011r.. Zgodnie ze wskazanym przepisem „w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki”. Sąd Najwyższy w jednym z orzeczeń wskazał, że „ideą dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad (...) Ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia” (wyrok Sądu Najwyższego 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14, LEX nr 1663827).

Także w tym kontekście nietrafny okazał się zarzut naruszenia art. 506 k.c. poprzez jego niezastosowanie, choć jak była mowa aneksy zostały zawarte przed dokonaną nowelizacją, a zatem nie były one wymuszone zmianą przepisów.

Zdaniem skarżącego aneksy do kredytów dotyczące spłaty zobowiązania bezpośrednio w walucie CHF należy uznać za ich nowację. Po pierwsze należy podkreślić, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (post. SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019 nr 1, poz. 2). Jak wskazuje się w orzecznictwie, wyrażenie zgody na zmianę umowy przez wyeliminowanie niedozwolonego postanowienia, choćby zmiana ta była indywidualnie uzgodniona - nie może być traktowane samo przez się jako wyraz woli sanowania wadliwego postanowienia ze skutkiem *ex tunc* (tak SN w uzasadnieniu wyroku z 9 maja 2019 I CSK 242/18).

Po drugie nowacja umowy w rozumieniu art. 506 k.c. ma miejsce wtedy, gdy w celu umorzenia zobowiązania, dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej. O kwalifikacji porozumień, przez które strony modyfikują łączący je stosunek prawny, decyduje zamiar odnowienia. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego zamiar nowacji może być wyrażony w sposób dorozumiany, byleby był wyraźny, wskazujący na wolę nowego i zupełnie odmiennego sposobu spełnienia świadczenia, dogodnego dla obu kontrahentów (tak: wyr. SN z 24.10.2000r. (V CKN 125/00, Legalis). Przyjmuje się też, że odnowienie jest czynnością kauzalną, co oznacza, iż powstanie nowego zobowiązania jest uzależnione od istnienia dotychczasowego. Przy czym w sytuacji odnowienia dotychczasowe zobowiązanie wygasa, a w jego miejsce pojawia się nowe.

Nie można przyjąć, że aneksy do umów kredytu stanowiły odnowienie zobowiązania, skoro strony nie zawarły w nich treści wskazujących wyraźnie na zamiar umorzenia dotychczasowych zobowiązań i zaciągnięcie nowych zobowiązań. Wręcz przeciwnie postanowienia aneksów odnoszą się do postanowień pierwotnych umów, uznając je za wiążące w pozostałym zakresie. Stronom w zawartych aneksach chodziło wyłącznie o to, że spłata kredytów miała nastąpić w walucie obcej CHF. Nadal w aneksach jest mowa o spłacie dotychczasowych zobowiązań. W orzecznictwie wskazuje się, iż nie zawsze zmiana waluty zobowiązania może być uznana za odnowienie (por. II CSK 37/09 wyrok SN 2009.06.18 LEX nr 515729). Również samo

przewalutowanie nie oznacza nowacji (M. Lemkowski, Glosa do wyr. SN z 18.1.2001 r., s. 710; wyr. SN z 18.6.2009 r., II CSK 37/09, Legalis

Zgodnie z art. 506 § 2 zdanie 1 k.c., w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Z przepisu tego wynika, że decydujące znaczenie dla stwierdzenia, czy doszło do odnowienia, należy przypisać woli stron. Strona pozwana nie podjęła nawet próby wykazania, z powołaniem się na treść aneksów, dlaczego zawarte aneksy do kredytów należy uznać za ich nowację. Przyjmuje się, że jeżeli strony miały stanowczy zamiar zaciągnięcia nowego zobowiązania w miejsce dotychczasowego, to zmiany treści stosunku prawnego mogą być choćby niewielkie (wyrok SN z 12 marca 2002 r., IV CKN 862/00). Zamiar taki powinien jednak wynikać z wyraźnego oświadczenia stron lub w sposób niewątpliwy z okoliczności sprawy, a zmniejszenia lub zwiększenia świadczeń wynikających z tego samego zobowiązania i z tej samej podstawy prawnej nie można uznać za odnowienie, ponieważ nie powodują one umorzenia dawnego zobowiązania i zaciągnięcia nowego (tak wyrok SN z 9 maja 2019 r. I CSK 242/2018 LEX nr 2690299). Z tych przyczyn zarzut naruszenia art. 506 k.c. przez jego niezastosowanie jest bezzasadny.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. przez przyjęcie, że postanowienia zawarte w §7 ust. 4 oraz §9 ust. 2 Regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne nie można podzielić twierdzeń skarżącego o rynkowości stosowanych kursów, poza przyczynami już wskazanymi także i z tego względu, że przy ocenie abuzywności postanowień wzorca umowy kluczowy jest stan z chwili zawarcia umowy, a nie sposób jej wykonywania. (por. wyrok z 1.03. 2011r., 2917r., IV CSK 285/16) Z tych przyczyn bez znaczenia pozostaje sposób realizowania umowy, w szczególności, czy kursy stosowane przez bank były różne od tych, które były oferowane na rynku przez inne banki.

Nie jest także zasadny zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 56 k.c. przez jego niezastosowanie. Należy wskazać, że sąd I instancji trafnie uznał, że następstwem prawnym stwierdzenia niedozwolonego charakteru wskazanych w uzasadnieniu postanowień umownych jest przede wszystkim konsekwencja wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. tj. niezwiązanie kredytobiorców będących konsumentami zakwestionowanymi

postanowieniami umownymi z pozostawieniem związania stron umową w pozostałym zakresie, zgodnie z treścią art. 385¹ § 2 k.c.

Sąd Najwyższy w najnowszych orzeczeniach odstąpił od prezentowanego wcześniej poglądu zgodnie, z którym przyjmowano możliwość uzupełnienia niekompletnej umowy przepisami dyspozytywnymi lub stosowaniem analogii z art. 58 § 3 k.c. (por. wyrok SN z dnia 29. 10. 2019r., IV CSK 309/18).

Należy zgodzić się z sądem I instancji, że za przyjętym rozwiązaniem przemawia przede wszystkim literalna treść przepisów kodeksu cywilnego art. 385¹ § 1 i 2 k.c., jak również treść art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Z orzecznictwa TSUE na gruncie dyrektywy 93/13 wynika przede wszystkim to, że z uwagi na rodzaj i wagę interesu publicznego stanowiącego podstawę ochrony udzielonej konsumentom w przepisach dyrektywy, sąd krajowy ma obowiązek zbadania z urzędu, czy klauzula ma charakter niedozwolony i wyciągnięcia z tego konsekwencji. Działania sądu mają mieć charakter sankcyjny, celem ma być osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do stosowania w umowach nieuczciwych postanowień. Podstawową wytyczną jest osiągnięcie stanu „niezwiązania” konsumenta nieuczciwymi postanowieniami, przy jednoczesnym pozostawieniu, na ile to możliwe, w mocy umowy w pozostałym zakresie.

W rezultacie tego zabiegu tj. uznania, że postanowienia uznane za niedozwolone nie są zastępowane żadnymi innymi normami, trafnie przyjął sąd I instancji, że umowa kredytu pozostaje umową bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, że mamy do czynienia z kredytem złotowym oprocentowanym stawką LIBOR, która była stosowana do kredytu walutowego. W umowie inna stawka oprocentowania nie występuje, w tym WIBOR odnoszący się do oprocentowania kredytów opiewających na złote, stąd brak jest podstaw prawnych do wprowadzania tej stawki do umowy. Oznaczałoby to bowiem uzupełnienie umowy przez zmianę jej treści. Za takim skutkiem wyeliminowania postanowień niedozwolonych dotyczących indeksacji opowiedział się Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 29.10. 2019r., IV CSK 309/18.

Z tych przyczyn zarzuty apelacji w omówionym zakresie nie mogły odnieść zamierzonego skutku.

Zarzut naruszenia art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 411 pkt 1 k.c. także nie zasługuje na podzielenie. Za okoliczność pozbawioną znaczenia sąd I instancji uznał zdarzenie w postaci zawarcia przez strony aneksów nr 1 do umów kredytu. Należy się z tym zgodzić, ponieważ aneksy do umów kredytu (tak jak i przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw) nie przewidywały mechanizmu potwierdzenia początkowego salda umów kredytu w CHF, czyli początkowego kursu indeksacji, dlatego mechanizm indeksacji pozostaje abuzywny. W rozpoznawanej sprawie sąd I instancji przyjął, że nienależne świadczenie polega na tym, że bank pobierał od powodów wyższe kwoty tytułem spłaty kredytów, niż pobierałby, gdyby nie stosował niedozwolonych klauzul. Rachunkowe wyliczenie należnych kwot wynika ze sporządzonej opinii biegłego.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości sąd I instancji ustalił, że

w odniesieniu do umowy kredytu z dnia 14 listopada 2006 r. nr ... począwszy od dnia jej zawarcia do dnia 16 stycznia 2017 r. różnica w wysokości uiszczonych przez powodów kwot, a kwotą wyliczoną z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi 152.625,70 zł.

W odniesieniu do umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 12 stycznia 2017 r. różnica w wysokości uiszczonych przez powodów kwot, a kwotą wyliczoną z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi 96.644,58 zł.

W odniesieniu do umowy kredytu z dnia 19 lutego 2008 r. nr ... począwszy od dnia zawarcia umowy do dnia 5 stycznia 2017 r. różnica w wysokości uiszczonych przez powodów kwot, a kwotą wyliczoną z pominięciem mechanizmu indeksacji wynosi 61.018,44 zł.

W zakresie umowy kredytu z 14 listopada 2006 r. sąd uwzględnił zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwany bank w zakresie nadpłaconych bezpodstawnie świadczeń, które zostały uiszczone do dnia 22 lutego 2007 roku, które wyniosły 492,55 zł. Po uwzględnieniu częściowo zarzutu przedawnienia sąd uznał, że powodowie są uprawnieni do domagania się od pozwanego kwoty 309.796,17 zł, jednak powodowie wystąpili z żądaniem zasądzenia kwoty 299.877,61 złotych i taką kwotę uwzględnił sąd. Przedstawione powyżej rozumowanie jest w pełni prawidłowe, w tym kontekście nie jest zrozumiałym zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. Sąd I instancji uwzględniając zarzut

przedawnienia zgłoszony przez pozwany bank uznał za przedawnione roszczenie powodów uiszczone do 22 lutego 2007r. w kwocie 492,55 zł, a zatem w kwocie wyższej niż wskazuje apelujący tj. 89,50 zł. Natomiast wyliczenie przez biegłego globalnych kwot nadpłaty z każdej umowy także nie budzi zastrzeżeń, po pierwsze z punktu widzenia tezy dowodowej sformułowanej przez sąd w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu, jak również z punktu widzenia istotnych wiadomości specjalnych koniecznych dla wydania rozstrzygnięcia. Biegła sądowa w swojej opinii przedstawiła szczegółowy sposób wyliczenia kwot, który poddawał się kontroli. Nie można przyjąć, co sugeruje apelujący, że powodowie winni dokonać zmiany powództwa wnosząc o zasądzenie kwot za poszczególne miesiące w sposób identyczny z tymi wynikającymi z opinii biegłej, aby możliwe było uwzględnienie ich roszczeń. To strona powodowa decyduje o wysokości dochodzonego żądania, które nawet po uwzględnieniu zarzutu przedawnienia okazało się niższe, niż kwota wskazana w opinii biegłej. Natomiast jeśli chodzi o podstawę faktyczną dochodzonych roszczeń była ona wystarczająco określona w pozwie. Niewielkie różnice w kwotach uznawanych przez powodów za nadpłaty z wynikami opinii biegłej – mogły być konsekwencją nieco innej metodologii obliczeń zastosowanej przez powodów, która nie była wiążąca dla sądu.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 109 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez: zasądzenie na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu równocześnie według dwóch wykluczających się „rygorów”, tj. według norm przepisanych oraz według spisu kosztów.

Zarzut ten jest bezzasadny, z art. 99 § 3 k.p.c. wynika, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Do wydatków adwokata należą koszty dojazdu pełnomocnika do sądu, które jak przyjął sąd wyniosły w sprawie 1018,46 zł, i które pomimo korzystania ze środka transportu jakim był samolot były niższe od potencjalnych kosztów w przypadku skorzystania przez pełnomocnika z samochodu. Powyższe rozstrzygnięcie jest prawidłowe, nie można bez uzasadnionej przyczyny zakwestionować wyboru przez powodów pełnomocnika z kancelarii mającej siedzibę w Poznaniu, zważywszy, że powodowie mieszkają w Krakowie, a nie Katowicach, jak błędnie wskazano w apelacji. Trudno oczekiwać aby

powodowie mieli w tej sytuacji korzystać z pomocy prawnej adwokata z Warszawy – jak sugeruje apelujący, równie dobrze mogliby skorzystać z pomocy adwokata wykonującego zawód w Krakowie, który także ponosiłby wydatki związane z dojazdem do siedziby sądu.

Natomiast odnośnie wynagrodzenia adwokata w konkretnej sprawie decyduje co do zasady umowa adwokata z klientem. Zgodnie z art. 109 § 2 k.p.c. sąd, orzekając o wysokości przyznawanych kosztów procesu, może jednak skorygować ich wysokość, biorąc pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Przedstawienie spisu kosztów odpowiadających uzgodnionemu wynagrodzeniu nie jest obowiązkowe – wystarczy zgłoszenie wniosku o zasądzenie kosztów „według norm przepisanych”, czyli zgodnie z obowiązującymi stawkami (art. 109 § 1). Sąd zasądził wynagrodzenie pełnomocnika na podstawie § 2 pkt 6 obowiązującego w dacie wniesienia pozwu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10. 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, a zatem także nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów.

Z podniesionych względów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania przed sądem II instancji orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty te obejmują jednokrotne wynagrodzenie pełnomocnika obojga powodów ustalone w oparciu o § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 w wysokości 75 % stawki minimalnej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokatów z dnia 22 października 2015r. (Dz. U. z 2015r. poz. 1802).

Małgorzata Kuracka

Małgorzata Borkowska

Beata Waś